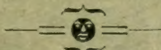
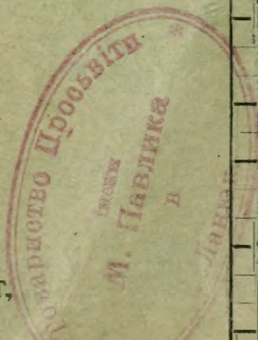
Dvi kazky

БІБЛЇОТЕКА „РОЗВАГИ“ Ч. 1.

ДВІ КАЗКИ.

1. Іван ЧУМАК: Птичі змагання.
2. Микола СТРАТИЙЧУК: Відьма.

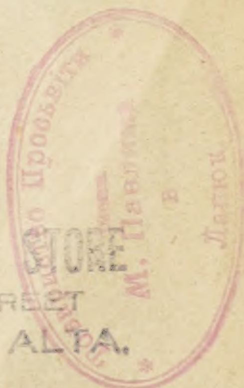

ФРАЙШТАДТ,
1916.
З друкарнї „Союза визволення України“
в фрайштадтському таборі.

ДВІ КАЗКИ.

1. Іван ЧУМАК: Птичі змагання.
2. Микола СТРАТИЙЧУК: Відьма.

ФРАЙШТАДТ,
1916.
…рик „Союз… …ення України“ в фрайштадтському таборі.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

У грудні 1915. року завітала до нашого табору гостя із „родіни“. Із приводу цієї непрошеної гостини повстали ці дві казки, які подаємо товаришам на спомин.

Цією книжечкою розпочинаємо видання окремої — **Бібліотеки „Розваги“.**

„Видавниче товариство імени Івана Франка“,
редакцийна секція української таборової організації
„С.-П. Г.“.

Фрайштадт, у червні 1916. р.

1. ПТИЧІ ЗМАГАННЯ.

Казка-бувальщина.

Присвячую діячам фрайштадського табору.

1.

Далеко, де вітри гуляли та вили,
Гніздечко у горах соколи мостили:
Що тільки попали, збірали й збірали,
Й галузку із терну з зернятком напали.
Куди намічали, галузку принесли,
Принесли й поклали ті птиці небесні.
Галузка зернятко на землю впустила,
З зернятка ж ростина враз зазеленіла.
Приняв ся той терен, почав розростати,
І соколи стали його доглядати.

Росте собі терен, що день розростає,
Цвіте білим цвітом, цвіте-розцвітає,
Звеселяє терен цілую природу,
Хова в собі щастя для птичого роду,
Бо буря страшенна під той час гуляла
І пташок на гибіль кудись всїх гнала,
Малих і великих, хто підняв ся у гору,
Гнала перед себе, гнала без розбору.

От якось ті пташки в той терен влетіли,
Зупинились в йому й трошки звеселіли.
Назлітало́сь пташок з усякого краю
Й найбільш соловейків з зеленого гаю.
Привикли до терну тії соловейки,
Живуть наче в гаю, такі веселенькі!
Соколи навчали про щастя, про долю
І що треба знати, щоб добути волю...
Послухали пташки, стали гуртуватись,
І почала пісня їхня розливатись.

Що день, то сильніще та пісня лунає,
В гуртку соловейків всїх вона тримає.
Всяк терен той знає, ніхто не минає,
Бо пісню чудову чути в терну тому,
Вона усїх манить, мов кличе до дому!
В терну соловейки ні раз не втихають
І голосно пісню співають й співають.

2.

Веселе лящання день і ніч лило ся!
Отже без халепи й там не обійшло ся.
Шулїки та кобцї, як вчули ті піснї,—
Кричать, репетують, що мало не тріслп.
Бігають, вертять ся, злять ся всї, лютують,
Що там соловейки щось нове будують!
Накінець доклали про все те вірлові:

„Отам і там“ кажуть, —„живуть мудролови.
Щоб їм помішати, не дать гуртуватись,
То нам за їх треба чим скорше узятись“.

Орел скликав раду. Всї стали казати,
Що якось, та треба з світа їх зігнати...

Слово та друге, і підняв ся галас.
Той розігнать каже, той побити зараз...
Кричали-кричали, мало не побились,
Аж тоді притихли, як з крику вморились.
І вже чути стало, ворон так озвав ся:

„На скільки вже“—каже, „я переконав ся,
Тепер за найліпше от що я вважаю:
(Це річ дуже важна і я її раю)
Святим їх найлекше буде задурити.
От хоч би де мощі які одкрити,
Чи чудо денебудь указати боже;
З цих двох святих річий щонебудь поможе!“

Враз кобець зірвав ся і так став казати:
„Чого нам ще ждати? Вказ надрукувати!..
Хто сповнять не буде оцього указу,
То в Сибір затоним ми його відразу!
Хай там в снігу“—каже,—„лишень поспіває,
У нас же співати не всяк право має!
Одного-другого тільки нам загнати,
То останні сами затихнуть співати!
Як вбачать та вчують, як пісні вдають ся,
Сами нашій волі тоді піддадуть ся“.

Тут шуляк вірлоок почав говорити:
„Їх усякі кари можуть лиш озлити
Це якось би треба зробить з ними тихо,
А то вони своять нам такее лихо,
Що лад теперішній геть переверне ся,
І нам наша нитка відразу ввірветь ся!“

Що ж тут робить? —каже орел вже сердито
„По мойому“, каже шуляк ваговито

„Треба буде скликать таки зараз думу!“
„„Що? В нас не хватає хиба свого уму?““—
Трохи не всї разом нараз закричали.

І знову ще дужчий там галас піднял.
Кричать на все горло, що й чорт не второпа,
А не якнебудь варварська Европа!
Попугай схопив ся й собі став пищати:
—Треба,—каже, крильця трохи повсїкати,
Щоб вони високо так не підіймались,
Щоб „зась“ памятали, щоби нас боялись.

Ще один не скінчить, другий починає,
Кричать всї, а слухать кому там немає,
Знать, перекричати 'дин дума другого.
Мабуть й не дійшли би вони нї до чого,
Коли би всї разом були не похрипли:
Голосу не стало, й через те затихли.

Тодї встає кобець й зачина промову:
„Між них необхідно треба послать сову!
Вона хай полетить, про все розузнає,
(Вона ж нічна птиця, то їх залякає)
Як гаразд узнає, що там й як ведеть ся,
Тодї відповідна вже й міра прийметь ся!

—„Ну щож? Надумались?“—Орел став питати,—
—„Всї на теє згоднї, щоб сову післати?“
Усї в один голос: „„Як сову, то й сову!““

Метнулись шукати, покликали сову,
Де взявсь реквізитор, сову прикрасили,
На піррю червону стрічку почепили,
Неначе б то паву із неї зробили,
І тодї послали: „„Лети на здоровля,

На нашеє щастя, на їх безголовля!
Гледи ж тільки"",—кажуть —„„гаразд придивляй ся,
Й щоб не здогадались, в знаки не вдавай ся!""
—„На що її вчити! Вона що? Не знає?"—
Кобець кумпанїю свою підражає...
Полетїла сова.

3.

От-от долїтає...
В терну се зачули, кричать: „Летить пава!"
Пташкам враз зібратись розійшлась заява.
Злїтають ся всякі пташки в одно місто,
Сороки наперед. Як віщуни, звісно,
За паву почали другим скрекотати,
Що та добродїйка все їм може дати.
Це горобцї вчули: дживкають, стрибають,
Й чого б попросити радять ся, не знають.
Поміж горобцями сороки скакають,
Нїби розумнїщі, усїх научають:
— Дивіть ся! Як пава буде долїтати,
За здоровля треба дружно прокричати;
Може ще й прийдеть ся гукнуть „Спаси Боже!"
„Молитва нїчого тутки не поможе.
Не виручить того, хто раз прокрадає ся"... —
Один соловейко голосно озвав ся.
Долетїла цяцька: „Здоровенькі були!"
„„Здорові!"" у мить їй в відповідь загули.
„Тю, дурнї! Чого ви, чого ви зраділи
Хиба тому може, що вас ще не ззїли?"" —
Один соловейко зміж гурту озвав ся,

Зітхнув важко й каже: —„І Ти одказав ся
Од нас уже мабудь, милосерний Боже!“
„„Цить!““—горобці кажуть—„„тож на Сибір може
Заслати за сеє, або ще й не теє...““
Тоді тихо стало.

Цяцька походжає,
На всіх пташок зтиха собі позирає,
Ходить собі нишком між кожним рядочком,
Говорить ангельським до їх голосочком:
„Привіт од вірла вам!“—промовля тихенько.
Пташки на те кажуть:—„Дякуєм гарненько!“

І пішла розмова про сеє, про теє.
Сова закидає пташкам ось такеє:
„У вас тут весело, терни тут чудові!“
„„Та терни то гарні, за те й нема мови““,—
Горобці їй кажуть, —„„та їсти немає!““
„Та я теє знаю“,—сова промовляє,—
„Тут жити не так, як серед свого поля,
Пострівайте“, каже, „на те божа воля!
Що дає, повинни ми все переносить,
Чи кару, чи ласку; тому, який просить,
Милосерний з ласки усе посилає!“

На цьому спинилась. Нове починає,
Немов казку каже дітям для забави.
„Правда“, каже, „лучче було на канаві,
От там біля гаю, де брати літають!“

Мовчать всі. Ні слова не відповідають:
Бідних залякали, як вільно літали.
Не знають, що вкупі вірла б заклювали,
То й сови боять ся, не кажуть нічого...

Боять ся сказати, що це не від Бога,
А ви не даєте з терну полетіти,
Ви тутки виною, годі нас дурити,
Годі з нас кров пити й дурити богами!
Не топчіте правди святої ногами!
Ви нам ворогами, ви, шулїки й сови!
Мовчать всї. Про правду нема тут і слова.
А сова своє, знай, все їм „наливає",
Мов би добродійка кожного питає:
— „Дістаєте звістки зі свойого гаю?
Чи чути вам тутки, що робить ся в краю?"
„„Дістаємо"", — кажуть. — „Чим дома займає ся?
Як до терну цього, чи давно дістав ся?
А ти із відкіля?" пита вже другого.
— „А ти що? Не хорий?" — пита знов нового...

Такими словами всїх перебірала,
І мудрощі всякі раз-в-раз „наливала."
Спитає про гроші, кине на науку,
Знов зверне на Бога, каже: „Терпіть муку!
За ваше терпіння ви будете в раю,
А я... Не поможу, бо... власти не маю!
Як полечу", — каже, „так там буду дбати"...

Соловій не втерпів: „Тюрми будувати!
Ви мистцї до того! Ми вас добре знаєм!
Та ж Сибір велику ми до того маєм..."

Сова своє плеще, мов би то не чує:
— „За вами всї плачуть, і орел бідкує!"

Вчув це соловейко, й знов терпцю не стало,
То й почав співати так, як належало:
„Ваші ласки й сльози! Я їх добре знаю!

Тільки на що ллють ся, я вас запитаю?
Хиба того може, що не додушили
Нас всїх до останку? Тодї б ви пожили!
Бо діточки наші невчені б остались,
В кігтях ваших клятих вже б і не пручались,
Приймали би мовчки всї ваші укази,
Молились би й вашим вірили б всїм фразам!
Та ще одно хочу, щоби ви сказали:
За що братів наших на Сибір загнали?
За те, що не хтїли з вами кров пить нашу,
Що все промовляли на некорисать вашу,
Що на нас кайданів з вами не кували?
Ось за що усїх їх послали в Урали!
Тай ще одно важне у мене питання:
Чо' сюди явились? Яке в вас завдання?
Чого вам потрібно? Як нам тут живеть ся?
Чи може вам треба, що тутки ведеть ся?
Так і є! Прийшли ви не пособить горю,
А щоб залякати, не дать знать про волю!
Та нас не злякаєш, не діждетесь цього,
Не випєте крови із серця живого..."

Далї не міг більше нїчого сказати.
Сороки скричали: „Забрать геть! Забрати!"
Й як Жиди Пилату на Христа кричали,
Так на соловейка усї ґвалт підняли!

От взяли від сови того соловейка,
І павочка стала така страх раденька,
Що того не можна і в вірші сказати!

Радїла ж не довго. Другий став питати:
„За що товариша нашого забрали?"

Сказились сороки! Тиснутись почали,
Під боки штовхати, декого й побили...

А сова дивилась, дивилась й раділа...

„Та як це так, братя“, — почув ся спів знову —
„Хиба ж ми повірим у совину мову?
Та ж ми тим поможем лиш сітку снувати,
Самі собі будем вороги і кати!
Щоби нашу силу вороги пізнали
І на нас кайданів більше не кували —
Треба гуртуватись! Оттим гуртом новим
Ми стрясемо царством могутнїм вірловим!“

Підхопили спів сей иньчі соловейки
І затягли пісню: зразу по тихенько,
А далї сильнїще й сильнїще лящання
Зовсїм заглушило сорок скрекотання.

От тодї то пава змінилась одразу —
І більше не стало чуть її розказу.
Й десь пиха пропала, ввесь чар розлетїв ся,
Лиш значок на піррї більш зачервонїв ся.
Крутнулась, вертнулась й скочила відтїля —
Боялась, що може підітнуть їй крила!.. —

Та всї соловейки спокійно стояли,
Дивились у слїд їй, нищечком сміялись,
Як сороки сові „Многа лїт“ кричали,
Й поклін свій вірлові нею посилали...

* * *

Давно це минуло... й сьогоднї мов снить ся,
Як сова у терну вертить ся, лестить ся,

Як горобці плачуть, сороки скрекочуть,
Собі ласки-щастя вимолити хочуть,
І як соловейки глузують-сміють ся...

Тепер вже їх пісні все більш ллють ся й ллють ся,
З горобців багато стало соловейків,
Що з ними співають їх пісню раденько...

Ще тільки сороки не можуть забути,
Що вечора ллють ся їхні скорбні нути...
Тепер ще по сміттї бляшечки збірають,
Золоту відзнаку із їх виливають,
І хочуть послати в подарунок сові,
Щоб слово сказала за них т а м... вірлові.

Фрайштадт, 23. січня 1916. року.

(Переробленє в половині червня) **Іван Чумак.**

2. ВІДЬМА.

Казка

Дієві люди:

Опир.
Чорт.
Відьма.

1.

За високими горами,
За широкими долами,
На чужім, далекім полї,
Чи на волї, чи в неволї.
(Бо й сам добре я не знаю,
Страх коротку память маю)
Кілька хат було на полї,
Й жили люди в них на волї.
У неволї воля була,
Доля видно не забула....
От бувало ізійдуть ся,
Поговорять, посміють ся.
Бо нїкого там боятись,
Можна було і сміятись.

От так ішли дні за днями
Й неділї за неділями, —
Дуже гарно вони жили,
Що хотїли, те й робили,
Ріжні казки говорили,
Можна було говорити,
За то ніхто не був битий.

Бувало, що й посварять ся,
Так зараз же й помирять ся.
Хоч і суду там не мали,
То самі ж всї добре знали,
Що негарно сварити ся,
Лучче й краще мирити ся!
А вечером як зійдуть ся,
І балачки розведуть ся,
Радять собі, як прожити,
Як і що його робити...
Їден каже: — Землї треба!
Другий каже: — Менї неба!
Третїй собі зареготе,
А той каже, що не хоче
Анї землї, анї неба,
Тільки йому гроший треба!
Таки гарно собі жили,
Що хотїли, говорили,
Жили гарно, що й казати,
Жили, наче рідні брати.

Отак жили-проживали,
Та вчили ся, що не знали:
І писати, і читати,

І як землю обробляти,
І як плодити скотину,
Щоби мать свою свитину.
За них „у горі“ не знали,
Що вони там виробляли...

2.

Ходить Опир по кімнаті
В розмальованій палаті,
Наїжив ся, нахмурив ся,
Немов море набурив ся:
Бо в ночі йому приснилось,
Що у тій землі робилось.
Ходить, не їсть, все гадає
І за Чортом посилає.
Та Чорт собі не приходить,
Бо що йому теє шкодить...
Не зна, чого Опир хоче,
Чого голову морочить:
Нові укази-приказы
Видає на день три рази
Й ще кричить, та бє, та лає,
В пекло раз-в-раз посилає!

І Чортові надоїло
Робить що дня одно діло.
А Опир аж ломить руки,
Неначе би терпів муки,
Аж із рота вогонь скаче,
З злости трохи що не плаче!
А Чорт собі і не дуже,

В карти гра, йому байдуже,
Що Опир там з ума сходить;
Сидить собі й не приходить.

Жде-жде Опир, не діждеть ся,
З люті в стіну лобом бєть ся,
А Чорт собі в карти грає,
Мов нічого і не знає...
Закричав Опир що сили,
Аж дерева похилились!
— Та не кричи, бісів враже,
Іду зараз!—так Чорт каже.

Ввійшов, низько поклонив ся,
Кругом себе подивив ся,
Закопирив уверх носа
І Опиря пита з коса:
— Що чувати, ясний пане?
Ні чичирк! Опир й не гляне.
Чорт помітив зразу лихо
І до себе каже тихо:
— Ой, біда! Та ну, байдуже!
Чо' ж сердитий він так дуже?..

ОПИР.

— Чи знаєш ти, вражий сину,
Що все добре зразу гине?
А ти, бач, собі гуляєш!
Обовязки так сповняєш?!
Ти гуляєш-бенькетуєш,
А що робить ся, й не чуєш!
Пострівай же, вражий сину!

Слухай, а то побю спину:
Бач, он люди хотять права,
А ти собі ловиш ґави?!
Пута вже хотять порвати,
А ти в карти граєш, брате?!
Тепер мусиш щось робити,
Щоб в корінї те зло вбити!
Чув? Тепер геть із кімнати,
Даю три днї розгадати!..

3.

Дума Чорт три днї, три ночі,
Чуть не лїзуть з лоба очі,
Та не може зміркувати,
Як те дїло доконати...
Аж ось зразу догадав ся
Й на ввесь рот зареготав ся:
„Чо' я, дурень, сам гадаю?
Та ж я куму-Відьму маю!
Йду до неї, хай ворожить!
О, вона зробить це зможе,
Вона на се талант має,
Чого схоче, доконає!“

4.

Відьма коси розпустила,
Сидить мов нечиста сила:
Серед хати вогонь горить,
А на вогнї вода кипить,
Відьма вугля підкидає,

Щось нищечком примовляє,
Аж тут чути якийсь гомін...

От і летить Чорт у комин.
Низько Відьмі поклонив ся,
І у вічі подивив ся,
І питає, що ворожить,
Та й чи йому не поможе...

ВІДЬМА.

— Чого ж, куме, не поможу?
Що? Вам? Якщо тільки зможу!
Добрим людям помагаю,
У кайдани убираю,
Не одного одружила,
Не одного задушила,
За те мене й поважають,
І сестрою називають!
А вам, куме, що за лихо?
— Запитала Чорта тихо...

ЧОРТ.

„А ось, бачте, яке лихо,
Розповім вам, кумо, тихо:
За горами за долами,
Та за темними лїсами,
Не у містї, а на полю
Живуть люди, мають волю,
Правда там вже в них панує,
Їден другого шанує—
Не сварять ся і не бють ся,

Над неправдою сміють ся,
Там вже ясне сонце сяє,
Кожен із них правду знає!
Як би, кумо, се зробити,
Щоб ту правду скорінити,
Щоб те сонце там не сяло,
Щоб таки ми право мали!
Бо нам, кумо, лихо буде,
Як прозріють темні люди!
Якщо можна, погадайте,
Та гарненьку раду дайте!..

ВІДЬМА.

— Коли б, куме, нам прожити!
Тут не треба й ворожити!
Я сама це зробить можу,
Я вже їм там поворожу...
Позбіраю трохи зілля
Для тих людий із Поділля,
Із Києва та з Полтави,
Вирву трохи піря з ґави...
А ви, куме, йдіть, проспіть ся
Та усім тим не журіть ся!

Чорт подякував гарненько,
Відьмі поклонивсь низенько,
А сам вихром в гору зняв ся,
Із радости засміяв ся,
Миттю мчить ся до Опира,
Свої губи розтопирив.

5.

Сидить Опир у кімнаті,
Наряджений весь, у златі,
Сидить, згорбив ся, сумує;
Чорт влетів, а він не чує...

ЧОРТ.

„Чого, пане, так сумуєш?
Я влетів, а ти й не чуєш?
Не сумуй, вельможний пане,
Відьма нам у поміч стане!
О, вона те зробить діло!
Полетить сама там сміло,
Сама зробить все, що треба,
Хоч би й зорю здійме з неба!“

Опир зразу звеселив ся,
Кілька разів обкрутив ся,
Та й ну Чорта цілувати,
А тоді в двох танцювати!

6.

А в неділю пораненько
Вбрали Відьму чепурненько:
У кожушок червоненький,
І в очіпочок біленький,
І на руки рукавиці,
Дали в торбу паляницю,
Ще й червоний хрест нашили,
Наче цяцю нарядили.

Опир дав їй грощий купу,
А чорт вніс для неї ступу...
Відьма ходить-походжає,
Кругом ступи примовляє,
Два-три словечка сказала,
Сіла й, як ціла, стояла—
Шурх у комин й полетіла,
Аж земля загуркотіла...

7.

А в той день люди раненько
Повмивали ся чистенько
Й пішли в церкву помолить ся,
Бо в неділю так годить ся.
Почали люди молитись
Та на образи дивитись,
Слухають, як піп співає...
От і Відьма прилітає.

Кругом себе подивилась,
Всім низенько поклонилась,
Серед церкви собі стала,
Теж молити ся почала.
„Що за жінка? Що за лихо?“—
Шепчуть люди собі тихо.
— „Що за цяця? Що за ляля?
Відкіль взялась така краля?“
А ззаду хтось шепче тихо:—
„Цить, бо буде тобі лихо!“
— Що за лихо?—запитав ся
Другий і зареготав ся.

— „Ніякого нема лиха,—
Сказав третій знову стиха.
— „„Ей, вважайте, добрі люди,—
Каже иньчий,—„„біда буде,
Бо ся Відьма усе знає!
Чуєш? Ось попа вже лає!..““

Відьма сям-там покрутилась
І до попа причепилась.
Піп співає „Святий, Боже“,
А вона йому ворожить...
[Отже лихо, а не баба!]
— „За опира співать треба!“—
Так попові, бач, диктує.
А піп собі мов не чує,
Робить далі своє діло,
По вівтарі ходить сміло,
Службу до кінця доводить,
Відьма супить ся й—виходить.

Вийшли з церкви усі люди.
Пита дехто: „Що то буде?“
— „„Та нічого тут не буде,
Як розумні будуть люди““,—
Котрийсь з гурту обізвав ся,
Що з Відьмою мабуть знав ся.

Вийшли з церкви, поставали
І шапки понатягали.
Тут і Відьма десь ввяла ся,
Мов гадюка та звила ся,
Та й крутить ся поміж люди:
Того хвалить, того гудить

А того знов щось спитає,
Тому в вічі заглядає...

Та не так то воно сталось,
Як тій Відьмі і здавалось;
Бо як вона не старалась,
А нічого не дізналась,
Тай до себе каже тихо:
„Оці люди якесь лихо!
Треба іти попід хати,
Там буде мож більш дізнатись,
Бо це мабуть патріоти,
Що прихильні до голоти!
А ті, що там в хатах сидять
І тільки сплять, лежать, їдять,
Ті мені усе розкажуть,
Коли хрестик сей покажу!“

8.

Пішла Відьма попід хати
Ворожити та питати.
А там давно зійшлись люди
Тай чекають, що то буде.
От приходить, уклонилась,
Сюди-туди подивилась
Й ворожити починає:
Бреше людям, що лиш знає!
Тай стілько вже набрехала,
Що вже люди й кричать стали!
А один ще як на теє
Каже їй то се, то теє:

„Чого брешеш, вража бабо,
Хиба нам оцього траба*),
Що торочищ ти, погана?
Що? Робити нам на пана!
Ні! Робить тепер не будем
А жить вільно тепер будем!

Відьма з коса подивидась,
Сюди-туди покрутилась,
Що ж? Таки нечиста сила,
Що схотіла, те й зробила.
Люди наче подуріли,
Мов німиці всі наїлись,
Давай кричать, верещати,
Щоб їй правди не казати!
Чоловіка того взяли,
Трохи було не звязали!
От що Відьма наробила
Як людям наворожила!

9.

Веселая Відьма й рада,
Що здуріла вся громада,
В друге село полетіла,
Теж ворожить там хотіла.

Прилетіла, поклонилась
І на людий подивилась,
Аж тут бачить: иньчі люди,
Зна, що тут инакше буде!

---

*) замісць: треба.

Але таки починає.
Свої книги розкладає
І береть ся ворожити,
Щоб й тут лиха наробити!
Але люди не зважають,
Ходять собі, походжають,
Один собі вогню креше,
Другий кричить: „Ну, і бреше!“
А той свище, а той лає,
А той Відьму проганяє:
„Іди“, каже, „вража бабо,
Чого тобі тутки траба?“

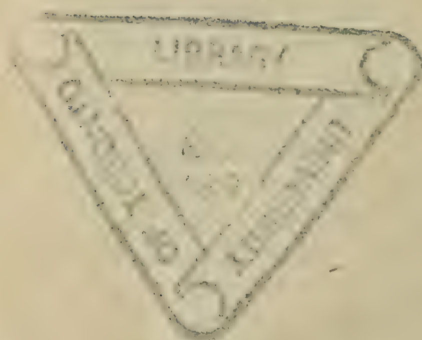
Відьма як се все зачула,
Ціпко зуби затиснула,
Скік на ступу, й полетіла
Через гори, через доли,
Через ціле чуже поле,
Аж над морем спинила ся,
Води з моря напила ся,
І у пекло полетіла—
Аж земля загуркотіла.

* * *

Що там було, я не знаю,
Тай і знати не бажаю,
А хто теє знати хоче,
Хай голову поморочить.

Фрайштадт, 10. березня 1916. р.

Микола Стратийчук.

Друкуєть ся, й найдалї за два тижнї вийде з друку

„РОЗВАГА“

календар полонених Українцїв

—— на 1916. і 1917. рік ——

велика книжка на 300 сторін друку.

Спішіть замовляти, бо наклад невеликий.

Буде це Ч. 2. **Біблїотеки „Розваги“.**

Цїна 12 сотиків.